

Seinäjoen kaupunginkirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteistyösuunnitelma

Johdanto

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus vastaa lapsiperheiden tarpeisiin järjestämällä tavoitteellista ja turvallista varhaiskasvatusta ja opetusta moniammatillisena yhteistyönä.

Esiopetus kuuluu kokonaisuudessaan varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus kuuluu sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialaan varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan alaisena. Kaupungin omien varhaiskasvatusyksikköjen lisäksi perheille on tarjolla yksityisiä

varhaiskasvatuksen yksikköjä. Seinäjoen kaupunginkirjasto haluaa palvelujensa avulla tukea kasvatustyötä ja antaa sekä lapsille että varhaiskasvatuksen henkilökunnalle mahdollisuuksia erilaiseen kirjallisuuteen tutustumiseen ja lukuharrastuksen virittämiseen sekä edistää lasten mediataitoja.

Seinäjoen kirjastojen yhteistyösuunnitelma varhaiskasvatuksen kanssa on tehty suositukseksi, jonka mukaan yhteistyötä tehdään ja kehitetään toimijoiden resurssit huomioon ottaen.

Suunnitelma koskee Seinäjoen pääkirjastoa, Nurmon, Peräseinäjoen ja Ylistaron kirjastoja ja kirjastoautoja. Varhaiskasvatuksesta suunnitelman piiriin kuuluvat kaikki yksiköt kuten päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit, perhepäivähoito, esiopetusryhmät ja yhdysluokat. Suunnitelma ohjaa kirjaston yhteistyötä myös yksityisten varhaiskasvatusyksikköjen kanssa.

Varhaiskasvatus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmien, kirjastolain sekä kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelman lisäksi yhteistyötä ohjaa Seinäjoella Taituri- taidetoimintamalli. Kulttuuri- ja taideoasaamista toteutetaan esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa Taituri- taidetoimintamallin avulla. Jokaisessa päiväkodissa on Taituri-koulutukseen osallistuvat yhdyshenkilöt.

Tavoitteet

Seinäjoen kirjastojen ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyösuunnitelman tavoitteena on:

1. vakiinnuttaa kaupungissa hyviä kirjaston ja varhaiskasvatuksen välisiä yhteistyömuotoja
2. syventää yhteistyötä, joka koskee myönteisten oppimiskokemusten avulla aktiivisen lukuharrastuksen viriämistä ja mediataitoja. Kirjasto pyrkii resurssiensa puitteissa tukemaan varhaiskasvatusta ja esiopetusta antavia yksikköjä
3. lisätä varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia ja apuvälineitä kirjasto tarjoaa heidän työhönsä
4. parantaa kirjaston ja varhaiskasvatuksen välistä tiedotusta

5. pyrkiä tukemaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä varhaiskasvatuksen ja esiopetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamisessa.

Kirjasto varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteiden tavoitteiden tukena

OPH:n varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Kirjasto voi omalta osaltaan olla tukemassa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa oppimisen eri alueilla tarjoamalla sekä materiaaleja oppimisen tueksi että tiloja ja mahdollisuuksia yhteisössä toimimiseen.

Kirjallisuuden avulla lapsi voi matkata erilaisiin ympäristöihin sekä tarkastella maailmaa eri näkökulmista. Satujen ja tarinoiden kautta lapsi oppii empatiataitoja sekä muiden ihmisten asemaan asettumista. Loruja, riimien ja kielellisen ilottelun kautta lapsen sanavarasto karttuu. Kielen monipuolinen käyttö tukee lapsen omaa kielellistä kehitystä. Nyky-yhteiskunnassa monilukutaidon merkitys on yhä korostuneempi, ja sen perusta luodaan jo varhaisessa lapsuudessa. Lapsi on luontaisesti kiinnostunut asioista. Jotta saataisiin luotua vankka pohja lukuharrastukselle, on hyvä pitää kirjallisuutta lasten saatavilla ja antaa lapsen seikkailla myös vapaasti kirjojen ja tarinoiden maailmassa. Intohimo lukemiseen ja kirjallisuuteen syttyy mielenkiinto edellä etenemällä. Kirjastojen tarjoamat aineistot lisäävät mahdollisuuksia oppimiseen ja erilaisista teksteistä nauttimiseen. Kirjastoammattilaiset puolestaan voivat oman ammattitaitonsa avulla ohjata ja opastaa eri aineistojen äärelle.

Eteläpohjalaisessa esiopetussuunnitelmassa painotettavat teemat ovat lapsen osallisuus ja lapselle ominaiset tavat toimia: tutkiminen, leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen ilmaisu

ja kokeminen. Tämä ja valtakunnallisen esiopetussuunnitelman perusteet luovat perustan myös kirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteistyölle.

Käytännöt

Seuraavat suositukset ja yhteistyömallit on luotu koskemaan kaikkia Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksen yksiköitä ja esiopetusryhmiä.

Yhdyshenkilöt ja tiedottaminen

Kirjasto tiedottaa varhaiskasvatusta koskevista tapahtumista ja toiminnasta varhaiskasvatuksen aluejohtajille ja yksityisten päiväkotien yhteyshenkilöille. Aluejohtajat tiedottavat päiväkotien johtajille ja esiopetusryhmiin. Perhepäivähoidonohjaajat tiedottavat perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäiväkodeille.

Teemapaketit ja yhteisökortit

Varhaiskasvatuksen yksiköt, kuten päiväkodit, voivat saada Seinäjoen kaupunginkirjaston yhteisökortin. Kortilla tulee olla nimetty vastuhenkilö. Yhteisökortilla lainatun aineiston laina-aika on neljä viikkoa, ellei toisin sovita. Yhteisökortilla voi lainata materiaalia vain yhteisön käyttöön, kuten diplomikirjoja esikoululaisten käyttöön. Yhteisökortilla ei voi lainata vastuhenkilön vapaa-ajankäyttöön tarkoitettua materiaalia.

Varhaiskasvatusryhmät voivat pyytää teema- ja kirjapaketteja kirjaston kaikista toimipisteistä. Tällöin kirjaston henkilökunta valikoi valmiiksi kirjoja annetusta aiheesta tai esimerkiksi kokoaa suositeltavaa luettavaa tietylle päiväkotiryhmälle. Teemapaketit voi pyytää kirjaston verkkosivuilta löytyvällä lomakkeella (pääkirjasto) tai ottamalla suoraan yhteyttä kirjaston henkilökuntaan. Paketin voi noutaa mistä tahansa kirjaston toimipisteestä tai se toimitetaan kirjastoauton mukana.

Kirjaston keräämien aineistopakettien lisäksi lainattavissa on valmiita oppimiseen ja kokemusmaailman kehittämiseen tarkoitettuja paketteja, kuten esimerkiksi Satulaan-kasseja ja erilaisia oppimislejää.

Asiantuntijaluennot ja esitykset

Kirjastosta voi pyytää varhaiskasvatuksen tilaisuuksiin, esimerkiksi vanhempainiltaan henkilön kertomaan kirjaston toiminnasta, lastenkirjallisuudesta, mediataidoista jne. Kirjasto voi järjestää yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa myös aikuisille suunnattuja lukemiseen, mediataitoihin tai muuhun lastenkulttuuriin liittyviä asiantuntijaluentoja.

Kirjasto tarjoaa myös lapsille suunnattuja tapahtumia, joihin voidaan kutsua varhaiskasvatuksen lapsia ja esikoululaisia. Kirjasto tarjoaa lisäksi tiloja kokoontumisille ja seminaareille.

Lukuharrastuksen virittäminen ja mediataidot

Seinäjoen kirjastoissa järjestetään satu- ja mediatuokioita. Sadut ja tarinat ovat portti kirjallisuuden ja lukemisen maailmaan. **Satutuokioita** kirjastoissa järjestetään vähintään kuukausittain. Kesän aikana (kesäkuu – elokuu) niitä järjestetään rajoitetusti. Tarkempaa tietoa satutuokioiden ajankohdista löytyy kirjaston verkkosivulta. Satutuokioihin ovat myös ryhmät tervetulleita.

Kirjaston henkilökunta voi resurssiensa rajoissa vieraila myös varhaiskasvatuksen yksiköissä tai kerhoissa pitämässä satuhetkiä. Satutuokiot ja ryhmäkäynnit pääkirjastoon varataan kirjaston verkkosivulta löytyvällä lomakkeella, ja lähikirjastoihin ottamalla suoraan yhteyttä kyseiseen kirjastoon.

Satutuokioihin voidaan kutsua myös ulkopuolisia esiintyjä kuten nukketeatteri tai näyttelijöitä. Niitä voidaan järjestää myös yhteistyössä eri oppilaitosten opiskelijoiden kanssa. Satutuokioista pyritään tekemään elämyksellisiä ja osallistavia. Menetelminä käytetään esimerkiksi sadutusta, satujumppaa ja satuhierontaa.

Mediataidot ovat edellytys monilukutaitoon. Mediataitojen oppiminen toteutuu hyvin ohjatuissa mediatuokioissa. Mediatuokioita koskevissa asioissa voi ottaa yhteyttä

pääkirjaston lastenosastolle.

Näyttelyt

Kirjastojen lastenosastoille sekä mahdollisiin näyttelytiloihin voidaan rakentaa näyttelyitä esikoululaisten tai varhaiskasvatuksen ryhmien tarjoamista kuvataidetoista, askarteluista, kirjoituksista, sadutustöistä jne. Lastenosastoille tai muualle kirjaston tiloihin sijoitettavista näyttelyistä sovitaan aina ottamalla suoraan yhteyttä kyseisen kirjaston henkilökuntaan.

Lukudiplomi

Seinäjoen esikoululaisilla on mahdollisuus suorittaa syksystä 2019 lähtien Eepos-lukudiplomi. Diplomin tehtävä on innostaa lasta erilaisten tarinoiden ja kirjojen maailmaan ja sitä kautta edistää kielellistä kehitystä, ajattelu- ja tunnetaitoja. Suoritusohjeet ja kirjalistat ovat luettavissa Eepos-verkkopalvelussa. Diplomin myöntää ja suorituksen ottaa vastaan varhaiskasvatuksen esiopetuksesta vastaava henkilöstö.

Tutustuminen lähipalveluihin

Kirjastokäynnillä tai kirjaston henkilökunnan vieraillessa päiväkodilla tai esiopetusryhmissä huolehtii päiväkodin tai ryhmän henkilöstö järjestyksenpidosta ja osallistuu opetus-/satutuokioon kirjaston henkilökunnan kanssa sovitulla tavalla. Kirjastokäyntiä on syytä valmistella etukäteen sopimalla lasten kanssa siitä, miten kirjastossa käyttäydytään. On myös hyvä tehdä mahdollinen ryhmäjako jo etukäteen.

S2 eli suomi toisena kielenä

Yhteiskunnan monikulttuuristuminen asettaa haasteita myös varhaiskasvatuksen toiminnalle. Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta lapsen identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää säilyttää yhteys myös omaan äidinkieleen ja kulttuuriin. Kirjastosta löytyy kasvava kokoelma vieraskielistä aineistoa. Kirjasto voi myös välittää Pasilassa sijaitsevan *Monikielisen kirjaston* materiaaleja ja

palveluja oman alueensa asiakkaille. Monikielisen kirjaston kokoelmassa on teoksia yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi tarjolla on musiikkia, elokuvia, aikakauslehtiä, äänikirjoja ja e-kirjoja.

Esikoululaisten kirjastoon tutustuminen ja kirjastonkäytönopetus

Seinäjoen kulttuurikasvatusuunnitelman mukaisesti kirjastot kutsuvat alueensa esikoululaiset vuosittain tutustumiskäynnille kirjastoon. Esikoululaisten tutustumiskäynnin tavoitteena on myönteisen kirjastokuvan luominen. Tämä toteutetaan erilaisten ohjattujen, elämyksellisten kirjastoseikkailujen välityksellä sekä opettamalla lapsille kirjastonkäytön perustaitoja. Kirjastokäynnillä lapsille jaetaan kirjaston materiaalia ja kirjastokorttihakemus.

Toinen käynnin tavoite on tehdä myös lasten vanhemmat tietoisiksi kirjaston lapsiperheille tarjoamista palveluista. Toivottavaa olisi, että he viimeistään esikoulukäynnin jälkeen tulisivat yhdessä lastensa kanssa kirjastoon hankkimaan lapselle kirjastokortin.

Mikäli esiopetusryhmä ei pääse kirjastoon kirjastonkäytön opetukseen, voi kirjaston henkilöstö vierailla varhaiskasvatuksen yksikössä kertomassa kirjastosta ja sen toiminnasta. Kaikki varhaiskasvatuksen esiopetusryhmät ovat tervetulleita vierailemaan myös kirjastoautoissa niiden pysäkkiaikana.

Yhteistyösuunnitelman toteutumisen arviointi

Yhteistyösuunnitelman toteutumista arvioidaan kerran vuodessa kirjaston ja varhaiskasvatuksen yhteistyöryhmässä, johon kuuluu sekä varhaiskasvatuksen yksikköjen että kirjaston eri toimipisteiden henkilöstöä. Ryhmän kutsuu koolle kirjasto. Työryhmän jäsenet toimivat myös yhteyshenkilöinä, jotka tiedottavat yhteistyötä koskevista asioista omassa työpaikassaan. Lisäksi toteutumista arvioidaan osaltaan esimerkiksi kirjaston talousarvion liittyvien tavoitteiden toteutumisen yhteydessä.